
Koncepcja monitorowania nielegalnych wysypisk odpadów na terenie Wałbrzycha

Weronika Pankowska

Akademia Nauk Stosowanych Angelusa Silesiusa, Koło Naukowe Młodych Logistyków „Just in Time”

e-mail: nyks.kuro@gmail.com

© 2025 Weronika Pankowska

Praca opublikowana na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa 4.0 Międzynarodowe (CC BY 4.0). Skrócona treść licencji na <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Cytuj jako: Pankowska, W. (2025). Koncepcja monitorowania nielegalnych wysypisk odpadów na terenie Wałbrzycha. W: B. Detyna (red.). *Młodzi logistycy w nauce. Studenckie Zeszyty Naukowe Akademii Nauk Stosowanych Angelusa Silesiusa nr 7/2025* (s. 93–105). Wydawnictwo Naukowe Akademii Nauk Stosowanych Angelusa Silesiusa.

DOI: [10.71433/2025.96.3.08](https://doi.org/10.71433/2025.96.3.08)

JEL Classification: Q2

■ **Streszczenie:** Głównym celem projektu było opracowanie koncepcji monitorowania i zwalczania problemu nielegalnych wysypisk odpadów na terenie Wałbrzycha. Problem ten zagraża zdrowiu ludzi i środowisku naturalnemu. Wskazane w artykule miejsca są zaśmiecanie stale, mimo akcji mających na celu uprzątnięcie tych terenów. Do osiągnięcia określonego celu wykorzystano następujące metody badawcze: sondaż wśród mieszkańców Wałbrzycha, rozmowę z pracownikami Straży Miejskiej oraz wolontariuszami Stowarzyszenia Czysty Wałbrzych i obserwację wskazanych miejsc. W niniejszym tekście stwierdzono, że podejmowane działania nie są wystarczające, aby powstrzymać nawracający problem nielegalnych wysypisk. Aby go rozwiązać, należy stale monitorować obszary najbardziej narażone.

■ **Słowa kluczowe:** nielegalne wysypiska, odpady, monitorowanie nielegalnych wysypisk odpadów

1. Wstęp

Nielegalne wysypiska odpadów, zwane również dzikimi, nie mają definicji określonej prawem. To miejsca, na których w sposób do tego nieprzeznaczony i nieprzystosowany składowane są różnego rodzaju odpady. Obszary te są miejscami niebezpiecznym, stwarzającym poważne zagrożenie dla środowiska oraz zdrowia zwierząt i ludzi (Malinowski, 2019, s. 136).

Na takich wysypiskach najczęściej znajdują się stare meble, zużyty sprzęt RTV-AGD, odpady remontowe, opony, części samochodowe. Wśród śmieci można także znaleźć kable, przewody elektryczne oraz papę dachową, a także odpady spożywcze, papier, szklane o i plastikowe butelki. Pozostawianie odpadów w lesie lub na łące nie tylko łamie prawo czy oszpeca krajobraz, ale również przyczynia się do niszczenia ekosystemów i zmniejszania bioróżnorodności (Gruzar.pl, b.d.; Lasy Państwowe, 2021).

Odpady w środowisku stanowią zagrożenie dla dzikich zwierząt, które często mylą je z pokarmem, co prowadzi do poważnych konsekwencji zdrowotnych – śmieci trafiają bowiem do gniazd ptaków, a ostre elementy szklane czy metalowe okaleczają zwierzęta. Dodatkowo odpady gromadzone na nielegalnych wysypiskach mogą zawierać wiele toksycznych substancji, które pod wpływem opadów atmosferycznych czy wilgoci uwalniają się do gleby i mogą się przedostać do wód gruntowych. Tym samym stanowią zagrożenie dla ludzi korzystających ze źródeł wody. Zanieczyszczenie gleby i wód może zarówno powodować wymieranie organizmów zamieszkujących ekosystemy, jak i zakłócać naturalne procesy biologiczne, które w nich zachodzą (Gruzar.pl, b.d.; Lasy Państwowe, 2021).

Dzikie wysypisko to swoista bomba biologiczna, stanowiąca poważne zagrożenie epidemiologiczne. Odpady tworzą idealne warunki do rozwoju szkodliwych bakterii i grzybów. W okolicach takich miejsc często wykrywa się także podwyższone stężenie metali ciężkich, jak rtęć, kadm, miedź, chrom czy ołów. Nierzadko prowadzą też do pożarów. Zanieczyszczone powietrze, zawierające substancje, takie jak siarkowodór czy metan, może powodować samozapłon, a porzucona w lesie szklana butelka może działać jak soczewka, wywołując ogień. Każdy śmieć wyrzucony w lesie lub przy drodze to celowe niszczenie estetyki krajobrazu oraz bioróżnorodności środowiska naturalnego (Kozłowski, 2015).

Aby ograniczyć szkody wyrządzane przyrodzie, niezbędne jest usuwanie nielegalnych składowisk odpadów oraz wspieranie odpowiedzialnej gospodarki odpadami. Ochrona dzikiej fauny i flory ma kluczowe znaczenie dla zachowania równowagi w ekosystemach oraz zapewnienia zrównoważonego środowiska dla przyszłych pokoleń (Gruzar.pl, b.d.).

Wałbrzych, podobnie jak wiele innych miast, zmagają się z problemem dzikich wysypisk śmieci. W świetle obowiązujących przepisów, w szczególności ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach z 1996 r. oraz ustawy o odpadach z 2012 r., władze miasta mają jasno określone obowiązki i narzędzia do walki z tym zjawiskiem. Działania te obejmują zarówno praktyczne kroki mające na celu usuwanie nielegalnie składowanych odpadów, jak i działania edukacyjne skierowane do mieszkańców (Ustawa z dnia 16 września 1996 r. ...; Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. ...).

Władze Wałbrzycha podejmują kompleksowe działania mające na celu zarówno likwidację dzikich wysypisk, jak i edukację mieszkańców w zakresie prawidłowego postępowania z odpadami. Rozwój technologii umożliwiających zgłaszanie nielegalnych wysypisk oraz aktywne działania edukacyjne przyczyniają się bowiem do poprawy sytuacji i zwiększenia świadomości ekologicznej wśród lokalnej społeczności.

2. Cel pracy i metodyka badawcza

Głównym celem projektu jest opracowanie koncepcji monitorowania i zwalczania nielegalnych wysypisk odpadów na terenie miasta Wałbrzych. Za cele szczegółowe przyjęto:

- zbadanie zjawiska występowania nielegalnych wysypisk odpadów na terenie miasta poprzez sondę diagnostyczną wśród mieszkańców,
- analizę obecnego systemu monitorowania występowania nielegalnych wysypisk odpadów,

- przygotowanie mapy z zaznaczonymi miejscami nielegalnych wysypisk,
- przygotowanie pokazowego filmu z monitorowania nielegalnych wysypisk.

Do osiągnięcia celu projektu wykorzystano następujące metody badawcze: sondaż diagnostyczny obejmujący obszar Wałbrzycha i jego mieszkańców – wykorzystujący autorski formularz ankietowy – „Forms Microsoft”, obserwację miejsc wskazanych w sondażu oraz wywiad pracownikami Ekoptrolu (Straż Miejska), Biura Ochrony Środowiska oraz wolontariuszami Stowarzyszenia Czysty Wałbrzych.

Sondaż przeprowadzono na początku maja 2024 roku za pośrednictwem platformy Microsoft Forms. Link do anonimowej ankiety udostępniono badanym na portalu społecznościowym z prośbą o uzupełnienie. Przygotowany sondaż wypełniło siedem osób, natomiast trzy osoby przekazały informacje o nielegalnych wysypiskach podczas rozmowy. Wszystkie wskazane miejsca zostały sprawdzone oraz sfotografowane, zaś wyniki obserwacji zapisano.

3. Wyniki badań

Rozmowa z pracownikiem Straży Miejskiej miała miejsce 13 maja 2024 roku. W jej trakcie omówiono szczegóły działań w zakresie zwalczania nielegalnych wysypisk śmieci na terenie miasta. Straż Miejska prowadzi szczegółowe bazy danych, w których rejestruje miejsca występowania takich wysypisk. Informacje te są na bieżąco aktualizowane na podstawie zgłoszeń mieszkańców, patroli terenowych oraz innych źródeł.

Proces postępowania z nielegalnymi wysypiskami, który przedyskutowano podczas rozmowy, zobrazowano na rys. 1. Schemat ten przedstawia kolejne etapy interwencji, począwszy od zgłoszenia problemu, poprzez postępowanie wyjaśniające, ustalenie sprawcy, postępowanie mandatu/sądowe, aż po usunięcie odpadów.

Straż Miejska reaguje zarówno na zgłoszenia od mieszkańców, jak i na wyniki swoich patroli, a po weryfikacji podejmuje stosowne kroki.

Rys. 1. Schemat postępowania z nielegalnymi wysypiskami

Źródło: opracowanie własne.

Rozmowa z wolontariuszem Stowarzyszenia Czysty Wałbrzych odbyła się 13 maja 2024 roku. W jej trakcie omówiono działalność stowarzyszenia, które funkcjonuje na zasadach wolontariatu i aktywnie uczestniczy w inicjatywach związanych z ochroną środowiska, w szczególności w usuwaniu dzikich wysypisk śmieci na terenie Wałbrzycha.

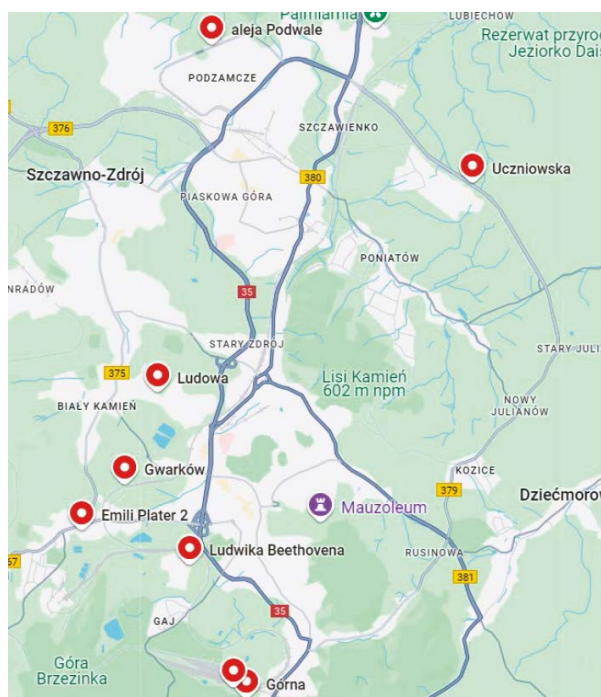
Stowarzyszenie ściśle współpracuje z władzami gminy i wszystkie działania związane z porządkowaniem terenów są realizowane za ich zgodą. Wolontariusze organizują regularne akcje

sprzątania, często w miejscach szczególnie zagrożonych powstawaniem nielegalnych składowisk odpadów, takich jak lasy czy tereny zielone. Aktywność członków stowarzyszenia nie tylko przyczynia się do likwidacji dzikich wysypisk, ale także wspiera budowanie świadomości ekologicznej wśród lokalnej społeczności.

W sondażu i podczas rozmowy udało się pozyskać informacje o miejscach nielegalnych wysypisk. Badani wskazali takie ich lokalizacje, jak:

- ul. Żelazna – na całej długości drogi,
- ul. Górna – za ogródkami,
- ul. Emilii Plater – miejsce nieistniejącego już budynku nr 2,
- ul. Gwarków – poniżej przejazdu kolejowego, pas zieleni,
- ul. Ludowa – za Polmożbytem,
- al. Podwale – za garażami,
- al. Podwale – wejście do Książańskiego Parku Krajobrazowego,
- ul. Uczniowska – od Julianowa za rondem,
- ul. Ludwika van Beethovena – w części oddalonej od zabudowań, za PSZOK,
- ul. Ludwika van Beethovena – na pętli, za śmietnikami.

Na rysunku 2 zaznaczono podane ulice.

Rys. 2. Mapa przedstawiająca lokalizację zgłoszonych nielegalnych wysypisk

Źródło: opracowanie własne.

Wszystkie wskazane lokalizacje zostały sprawdzone i ustalono, co następuje.

Ulica Żelazna

Potwierdzono występowanie nielegalnych wysypisk na terenie pasów zieleni przy całej ulicy, tuż za zabudowaniami mieszkalnymi. Szczególnie dotknięty problemem jest obszar położony od strony starej lokomotywni, gdzie gromadzone odpady pozostają nieuprzątnięte przez długi czas. Stan tych odpadów wyraźnie wskazuje na ich długotrwałą obecność – część z nich została już wchłonięta przez otaczającą roślinność, co sprawia, że niektóre odpady są trudne do dostrzeżenia na pierwszy rzut oka. Na terenach tych dominują odpady z tworzyw sztucznych, gumy oraz fragmenty ceramiki łazienkowej, takie jak stare toalety.

Rys. 3. Dzikie wysypisko – ul. Żelazna

Źródło: z zasobów własnych autorki.

Ulica Górna

Na terenie za ogródkami działkowymi przy ulicy Górnej potwierdzono obecność nielegalnych wysypisk śmieci. Zaobserwowano dwa skupiska odpadów położone blisko siebie, co wskazuje na systematyczne zanieczyszczanie tego obszaru. Odpady te składają się głównie z wyposażenia mieszkalnego, w tym starych materacy, niektórych z widocznymi sprężynami, elementów

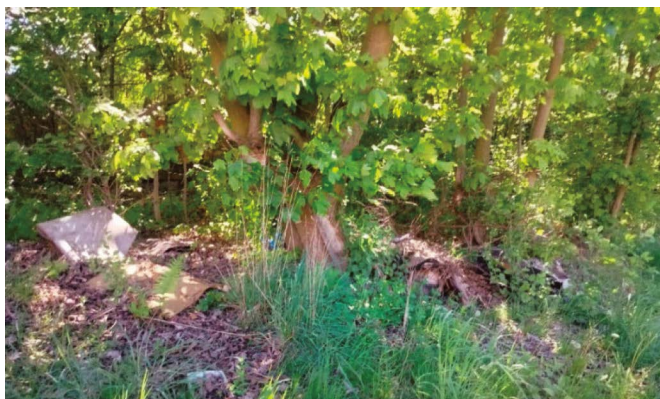
tapicerskich, a także dziecięcego łóżeczka. Na miejscu znaleziono również części samochodowe. Na wysypisku widoczne były także miejsca po ogniskach, które prawdopodobnie były używane do spalania odpadów. To działanie dodatkowo nasila problem zanieczyszczenia, uwalniając toksyczne substancje do powietrza i gleby, co stanowi zagrożenie zarówno dla środowiska, jak i zdrowia mieszkańców okolicy. Niektóre z odpadów zalegają na tym terenie już od dłuższego czasu, jednakże zauważalne są również ślady świeżo porzuconych odpadów, co sugeruje, że miejsce to jest regularnie odwiedzane przez osoby, które nielegalnie pozbywają się śmieci.

Rys. 4. Dzikie wysypisko – ul. Górna

Źródło: z zasobów własnych autorki.

Ulica Emilii Plater

Na terenie, gdzie kiedyś znajdował się budynek nr 2, potwierdzono istnienie nielegalnego wysypiska śmieci. Odpady zostały porzucone w pasach zieleni otaczających plac, gdzie stał dawny budynek. Z obserwacji wynika, że głównymi rodzajami odpadów są plastik oraz fragmenty mebli, co sugeruje, że mogą to być pozostałości po remoncie lub wyprowadzce. Stan odpadów wskazuje, że znajdują się tam od dłuższego czasu.

Rys. 5. Dzikie wysypisko – ul. Emilii Plater

Źródło: z zasobów własnych autorki.

Ulica Gwarków

Zaobserwowano skupiska nielegalnie porzuconych odpadów na pasach zieleni wzdłuż ulicy Gwarków, w kierunku od przejazdu kolejowego w stronę zabudowań mieszkalnych, szczególnie w rowach porośniętych przez drzewa i krzewy. Głównie są to zużyte opony samochodowe. Stan odpadów pozwala wnioskować, że zalegają w tym miejscu one od dłuższego czasu.

Rys. 6. Dzikie wysypisko – ul. Gwarków

Źródło: z zasobów własnych autorki.

Ulica Ludowa

Przy ulicy Ludowej potwierdzono skupisko nielegalnie porzuconych odpadów. Początkowe informacje przekazane przez osobę zgłaszającą sugerowały, wskazywały inne miejsce ich składowania, jednak po dokładnym sprawdzeniu okazało się, że zlokalizowane są one w innym rejonie, niż to pierwotnie wskazywano. Na składowane w tej lokalizacji odpady składają się głównie plastikowe worki wypełnione gruzem, co sugeruje, że mogą one pochodzić z prac budowlanych lub remontowych. Stan worków i ich rozmieszczenie na terenie wyraźnie wskazują, że odpady zalegają tam od dłuższego czasu.

Rys. 7. Dzikie wysypisko – ul. Ludowa

Źródło: z zasobów własnych autorki.

Aleja Podwale – garaże

Za garażami przy alei Podwale potwierdzono skupiska nielegalnie porzuconych odpadów. Na tym terenie zidentyfikowano przede wszystkim odpady z tworzyw sztucznych, gumy oraz fragmenty dachów, prawdopodobnie pozostałości po pracach remontowych lub budowlanych. Widoczny stan odpadów sugeruje, że znajdują się one tam od dłuższego czasu.

Rys. 8. Dzikie wysypisko – al. Podwale

Źródło: z zasobów własnych autorki.

Aleja Podwale – Książański Park Krajobrazowy

Przy wejściu do Książańskiego Parku Narodowego potwierdzono obecność miejsc nielegalnego składowania odpadów. Są to głównie śmieci komunalne – resztki opakowań, butelki, puszki i inne drobne odpady związane z codziennymi aktywnościami, które prawdopodobnie pozostawiono podczas wizyt turystów zwiedzających park. Z obserwacji wynika, że śmieci znajdują się w tej lokalizacji od niedawna, o czym świadczy ich niewielka ilość oraz fakt, że teren niedawno został objęty akcją sprzątaną organizowaną przez Stowarzyszenie Czysty Wałbrzych. Problem ma obecnie niewielką skalę, jednak sytuacja dynamicznie się zmienia.

Rys. 9. Dzikie wysypisko – al. Podwale, wejście do Książańskiego Parku Krajobrazowego

Źródło: z zasobów własnych autorki.

Ulica Uczniowska

Na terenie przy ulicy Uczniowskiej, według mapy tuż poza granicami Wałbrzycha, potwierdzono skupisko nielegalnie porzuconych odpadów. Wśród śmieci dominują zużyte opony, co sugeruje, że miejsce to zostało wybrane na nielegalny punkt pozbywania się odpadów motory-

Rys. 10. Dzikie wysypisko – ul. Uczniowska

Źródło: z zasobów własnych autorki.

zacyjnych. Obserwacje wskazują, że opony te wyrzucono stosunkowo niedawno, co można wywnioskować z ich dobrego stanu i braku oznak długotrwałego zalegania na terenie. Dodatkowo opony ułożono przy drodze, co może sugerować przygotowanie ich do wywozu lub fakt, że zostały przywiezione niedawno.

Ulica Ludwika van Beethovena – tereny zielone oddalone od zabudowań

Skupisko nielegalnie porzuconych odpadów zlokalizowano przy ulicy Beethovena, w części oddalonej od zabudowań mieszkalnych, co czyni ten obszar mniej widocznym i bardziej podatnym na nielegalne składowanie śmieci. Porzucanie odpadów na tym terenie ułatwiają drogi dojazdowe. Na miejscu stwierdzono obecność różnych rodzajów odpadów, w tym takich, jak: tworzywa sztuczne, pianki, opony, gruz budowlany. Z obserwacji wynika, że część śmieci została wyrzucona stosunkowo niedawno, co wskazuje na regularne korzystanie z tego terenu jako nielegalnego wysypiska. Jednocześnie widoczne są pozostałości śmieci, które nie zostały właściwie usunięte po wcześniejszych zgłoszeniach.

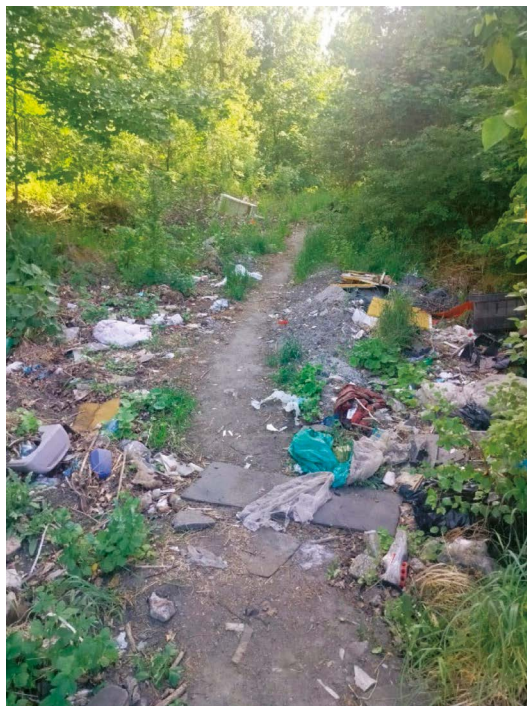
Rys. 11. Dzikie wysypisko – ul. Beethovena – tereny zielone

Źródło: z zasobów własnych autorki.

Ulica Ludwika van Beethovena – ścieżka

Na ścieżce przy ulicy Beethovena, w okolicy pętli tuż za śmietnikami, potwierdzono skupisko nielegalnie porzuconych odpadów. Ścieżka ta służy jako skrót dla pracowników PSZOK od przystanku autobusowego do miejsca pracy. Wśród odpadów dominują tworzywa sztuczne, czę-

ści mebli, odpady komunalne, a także ubrania oraz popiół z pieców, co wskazuje na różnorodność źródeł tych śmieci. Obserwacje wskazują, że część odpadów została wyrzucona stosunkowo niedawno, co sugeruje, że teren wciąż jest wykorzystywany do nielegalnego pozbywania się śmieci. Większość śmieci zalega w tym miejscu od lat.

Rys. 12. Dzikie wysypisko – ul. Beethovena – ścieżka

Źródło: z zasobów własnych autorki.

4. Rekomendacje

Aby skutecznie zwalczać problem dzikich wysypisk śmieci w Wałbrzychu, rekomenduje się zastosowanie kilku komplementarnych działań. Przede wszystkim warto rozważyć regularne monitorowanie terenów zagrożonych powstawaniem nielegalnych składowisk odpadów z wykorzystaniem dronów oraz technologii satelitarnych. Nowoczesne narzędzia pozwolą na szybkie i precyzyjne wykrywanie nowych wysypisk, zwłaszcza na trudno dostępnych obszarach, takich jak lasy czy nieużytki, co umożliwi odpowiednim służbom szybką reakcję i usunięcie odpadów, zanim problem się rozwinie.

Równolegle w miejscach szczególnie narażonych na nielegalne składowanie odpadów, takich jak obrzeża miasta, okolice lasów oraz nieużytki, zaleca się instalację kamer i czujników ruchu.

Te środki pozwolą na bieżące monitorowanie oraz identyfikację osób odpowiedzialnych za wyrzucanie śmieci, co nie tylko ułatwi ściganie sprawców, ale także wzmocni działania prewencyjne.

Kolejnym krokiem powinno być prowadzenie szeroko zakrojonych kampanii edukacyjnych skierowanych do mieszkańców Wałbrzycha. Celem takich działań jest zwiększenie świadomości społecznej na temat szkodliwości dzikich wysypisk dla środowiska oraz zdrowia, a także promowanie prawidłowych praktyk w zakresie gospodarki odpadami. W ramach kampanii warto skupić się na edukacji na temat segregacji, recyklingu oraz możliwości legalnej utylizacji odpadów.

Dodatkowo rozwój i promocja aplikacji mobilnych, które umożliwiają szybkie i łatwe zgłaszanie nielegalnych wysypisk, może się przyczynić do skuteczniejszej reakcji służb miejskich. Dzięki temu mieszkańcy mogliby odgrywać bardziej aktywną rolę w przeciwdziałaniu zjawisku dzikich wysypisk, co zwiększyłoby nie tylko efektywność działań, ale również zaangażowanie lokalnej społeczności.

Organizowanie regularnych akcji sprzątania, w które zaangażowana byłaby społeczność lokalna, to kolejna rekomendacja. Takie inicjatywy nie tylko pomagają w fizycznym usuwaniu odpadów, ale również mają pozytywny wpływ na budowanie świadomości i odpowiedzialności mieszkańców za przestrzeń, w której żyją. Regularne akcje sprzątania zwiększają także poczucie wspólnoty i troski o środowisko.

Kluczowe znaczenie ma zacieśnienie współpracy pomiędzy Strażą Miejską a innymi służbami odpowiedzialnymi za egzekwowanie prawa ochrony środowiska. Dzięki lepszej koordynacji działań, w tym wspólnemu patrolowaniu terenów szczególnie narażonych na powstawanie dzikich wysypisk oraz egzekwowaniu odpowiednich przepisów, możliwe będzie skuteczniejsze zapobieganie powstawaniu nowych składowisk i szybkie reagowanie na istniejące przypadki nielegalnego wyrzucania śmieci.

5. Podsumowanie

Na dzikich wysypiskach w Wałbrzychu znajdują różnorodne odpady, które stanowią poważne zagrożenie dla środowiska. Wśród porzuconych śmieci są zużyte meble, sprzęt elektryczny, opony, gruz budowlany oraz odpady komunalne, takie jak plastik, papier, szkło i resztki organiczne. Tego rodzaju odpady nie tylko negatywnie wpływają na estetykę otoczenia, ale także mogą zanieczyszczać glebę i wody gruntowe, co jest szczególnie niebezpieczne dla lokalnych ekosystemów.

Pomimo regularnych akcji sprzątania dzikie wysypiska wciąż pojawiają się w nowych lokalizacjach lub w miejscach, które zostały wcześniej uprzątnięte. Problem jest szczególnie widoczny na obszarach leśnych, w pobliżu wejść do parków oraz w rejonach ogródków działkowych. W takich lokalizacjach odpady mogą być pozostawiane przez osoby niezadające sobie sprawy z konsekwencji swojego działania lub lekceważące obowiązujące przepisy dotyczące gospodarki odpadami.

W Wałbrzychu działa stowarzyszenie zrzeszające wolontariuszy, którzy angażują się w sprzątanie nielegalnych wysypisk. Działania tego rodzaju są nie tylko praktyczne, ale także mają na celu zwiększenie świadomości społecznej dotyczącej problemu zaśmiecania i ochrony środowi-

ska. Wolontariusze organizują regularne akcje sprzątania, mobilizując lokalne społeczności do wspólnego działania na rzecz czystości i porządku.

Dodatkowo dzielnicowi Straży Miejskiej, w ramach swoich obowiązków, patrolują obszary zagrożone powstawaniem nielegalnych wysypisk. Dzięki ich czujności i działaniom prewencyjnym możliwe jest wczesne wykrywanie i likwidowanie nowych punktów zaśmiecania, co przyczynia się do ochrony lokalnych terenów przed dalszymi zanieczyszczeniami. Regularne patrole oraz współpraca z mieszkańcami są kluczowe w walce z opisanym problemem, a ich zaangażowanie ma ogromne znaczenie dla poprawy stanu środowiska w Wałbrzychu.

Bibliografia

- Gruzar.pl. (b.d.). Zagrożenia wynikające z powstawania dzikich wysypisk śmieci. Pobrano 10 września 20204 z <https://www.gruzar.pl/zagrozenia-wynikajace-z-powstawania-dzikich-wysypisk-smieci/>
- Kozłowski, K. (2015). *Każdy może przyłączyć się do walki z dzikimi wysypiskami śmieci*. Pobrano 10 września 2024 z <https://www.prawo.pl/samorzad/kazdy-moze-przylaczyc-sie-do-walki-z-dzikimi-wysypiskami-smieci,100915.html>
- Lasy Państwowe. (2021). *Nie rób z lasu śmietnika*. Pobrano 10 września 2024 z <https://www.lasy.gov.pl/pl/informacje/aktualnosci/nie-rob-z-lasu-smietnika>
- Malinowski, M. (2019). Dzikie wysypiska na obszarach chronionych – charakterystyka problemu i kierunki działań. W: M. Nocoń, T. Pasierbek, J. Sobczuk, B. Walas (red.), *Parki narodowe i otoczenie społeczno-gospodarcze. Skazani na dialog* (s. 135-146). Wyższa Szkoła Turystyki i Ekologii. Pobrano 13 maja 2024 z https://www.researchgate.net/publication/341784900_DZIKIE_WYSYPISKA_NA_OBSZARACH_CHRONIONYCH_-_CHARAKTERYSTYKA_PROBLEMU_I_KIERUNKI_DZIALAN_ILLEGAL_DUMPING_SITES_IN_PROTECTED_AREAS_-_COURSES_OF_ACTION_AND_CHARACTERISTICS_OF_THE_ISSUE
- Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach, Dz.U. 2013, poz. 21
- Ustawa z dnia 16 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, Dz.U. 1996 nr 132, poz. 622

The Concept of Monitoring Illegal Waste Dumps in the Wałbrzych Area

■ **Abstract:** The main goal of the project was to develop a concept for monitoring and combating illegal waste dumps in the city of Wałbrzych. To achieve a specific goal, the following research methods were used: a survey among the inhabitants of Wałbrzych, an interview with the employees of the City Guard and volunteers of "Czysty Wałbrzych" association and observation of indicated places. The article illustrates that there is a problem of illegal dumpings in the places indicated in the survey. This problem is real and threatens human health and the natural environment. The places listed are constantly littered, despite actions aimed at cleaning them up. The actions taken are not sufficient to stop the recurring problem of illegal landfills. To stop it, it would be necessary to constantly monitor, especially the most vulnerable, areas.

■ **Keywords:** Illegal dumping site, waste, monitoring illegal waste dumps